מסורת הש"ס

גמ' ח) פסחים מג. מח: מולין כג: **ג)** [נכרכות יב. ועמ"ש על הגליון בס"ד] **ג)** [ל"ל ויאי ואי וכך איתא בילקוט רמז קסו וכן ראיתי שהעתיק הריב"ש סי' לד] **רש"י ד)** כעוי. ל"ק **ה)** שיך לע"ב **תוס' ו)** גי' ל"ק שהיה לו לפרש כל זה **ז)** שיאור דמייב כרת בקרני חגבים ופירוש שנתערבו סדקיו זה בזה אבל פחות מכן פטור כגון ל"ק **ח)** ופליגי. ל"ק **ט)** וע' היטב תוס' יבמות מ. ד"ה שנה

גליון הש"ם

גמ' זאת תורת. ע"ל דף עב ע"ב תוס' ד"ה מיעון:

הגהות

גמ' מאי ניהו רביכה אי דאיתא רביכה כתיב בה רביכה אי דליתא רביכה לא כתיב בה רביכה וכו'. כל"ל ג"ל:

(תק נמן)

אי בר אוריין ובר אבהן יאי ויאי אי בר וכו'. כל"ל:

(תק נמן)

תורה אור

גמ' א) זֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקָּרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְיָ אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

(ויקרא ו, ז)

וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מַצּוֹת תֵּאָכֵל בְּמָקוֹם קָדֹשׁ בֶּחָצֵר אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:

(ויקרא ו, ט)

ב) לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם:

(ויקרא ו, י)

ג) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

(שמות יב, יז)

ד) וְאִם מִנְחָה עַל הַמַּחֲבַת קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן מַצָּה תִהְיֶה:

(ויקרא ב, ה)

ה) אֲמַרְתָּ לְיְיָ אֲדֹנָי אַתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ:

(תהלים טז, ב)

ו) לְקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם:

(תהלים טז, ג)

ז) מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ:

(תהלים צג, ד)

ח) נָשַׂפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים:

(שמות טו, י)

ט) וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יְדִידְיָה בַּעֲבוּר יְיָ:

(שמואל-ב יב, כה)

תוס' י) כָּל מַחֲמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת:

(שמות יב, כ)

רבינו גרשום

אי דר' מאיר. דאמר כל שהכסיפו פניו: לר' יהודה מצה הוי. דהא איהו אמר דלא הוי שיאור עד דהוי נסדק כקרני חגבים: החייה. כלומר שמרה יפה שלא תחמיץ: חזייה דהוה עכירא דעתיה. דר' פרידא וקא בעי ר' עזרא ליתוביה דעתיה: כל חפצי בם. כלומר כל חזקת טובתי בם היא: כיון דשמעיה. לר' עזרא: דקאמר אדיר פתח. ר' פרידא: ואמר כר'.

גמ' ח) [א] זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל אמר ליה מצוה לא קא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לעכב אמר ליה לעכב נמי כתיב [ב]לא תאפה חמץ אלא מצה מתקיף לה רב חסדא ואימא לא תאפה חמץ אלא שיאור שיאור דמאן [ג]אי דר"מ לר' יהודה מצה מעליא היא אי דרבי יהודה לר"מ חמץ מעליא הוא אי דר"מ לר"מ מדלקי עליה חמץ הוא אלא דר' יהודה לר' יהודה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ואימא לא תאפה חמץ אלא חלוט חלוט מאי ניהו [ד] רביכה אי דאיכא רביכה כתיב בה רביכה והא לא כתיב בה רביכה ואימא דכתיב בה רביכה מצוה ברביכה ודלא כתיב בה רביכה אי בעי רביכה לייתי אי בעי מצה לייתי מתקיף לה רבינא ואימא לא תאפה חמץ למיקם גברא בלאו בעלמא ואיפסולי לא מיפסלא אלא מנלן כדתניא מצה יכול מצוה תלמוד לומר תהיה הכתוב קבעה חובה בעא מינה ר' פרידא מר' אמי מנין [א]לכל המנחות שנילושות בפושרין [ג] ומשמרן שלא יחמיצו נלמדנה מפסח דכתיב [ג]ושמרתם את המצות אמר ליה בגופה כתיב [ד]מצה תהיה החייה והא אפיקתיה לעכב אם כן ליכתוב קרא מצה היא מאי תהיה שמעת מינה תרתי אמרי ליה רבנן לרבי פרידא רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולס דהוא עשירי לר' אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא אמר [ד] מאי כולי האי אי בר אוריין הוא יאי [ה]אי בר אוריין ובר אבהן יאי [ג]ואי בר אבהן ולא בר אוריין אישא תיכליה אמרו ליה בר אוריין הוא אמר להו ליעול וליתי חזייה דהוה עכירא דעתיה פתח ואמר [ה]אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם החזק לי טובה שהודעתיך בעולם אמר לה טובתי בל עליך איני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם שנאמר [ו]לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם כיון דשמעיה דקאמר אדיר פתח ואמר יבא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים יבא אדיר זה הקדוש ברוך הוא דכתיב [ז]אדיר במרום ה' ויפרע לאדירים אלו ישראל שנאמר ואדירי כל חפצי בם מאדירים אלו המצרים דכתיב [ח]צללו כעופרת במים אדירים באדירים אלו מים שנא' [ז]מקולות מים רבים אדירים משברי ים יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים יבא ידיד זה שלמה המלך דכתיב [ט]וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה בעבור ה' בן לחמי תודה ושמי הלחם לו לא וקשיא אההיא דמולין דמשמע דלכולי עלמא משיבא חמץ ושמא אפי' לרבנן לא אמרינן אלא לכתחילה דאין מחמיצין אי נמי לכולי עלמא אין מחמיצין בחמץ נוקשה לכתחילה אלא רבי חגיגא בן גמליאל קסבר דחמץ גמור הוא:

ת"ל תהיה הכתוב קבעה חובה. הא דדרשינן בפ' המולך (יבמות דף מ.) מצות תאכל במקום קדוש דלרבי חגא ביה קרא לעכב דאינו אוכלה מלוטה אף על גב דמצה היא הסוף לעכב לא הוי כמו שנה [ח] הכתוב לעכב בעלמא דמהתם לא נפקא לן אלא מתהיה דהכא ועוד דהא משמע התם דמחד מצה לא ממעטינן חלוט דחלוט מצה הוא ומדכתיב תרתי ממעט ליה ואם כן אימא למצוה והא דמשמע הכא דאי נאו תהיה הוה אמינא אי בעי רבוכה לייתי אי בעי מצה לייתי אלא לכתחילה דהא ממעט ביבמות חלוט למצוה[ט]:

בן

כי קא מבעיא לי לעכב. תימה מאחר דכתיב זאת תורת אייתרו ליה מצה דכתיב במחבת ומאפה לעכב ויש לומר דדילמא ה"מ בדיהלו אבל בסלת ומרחשת לא וכי מסיק עיכובא מדכתיב תהיה במחבת אם אינו ענין לגופה תניהו ענין לשאר מנחות ודוחק הוא טו) [ו]שיכול לפרש כל זה ועוד ליגא דקתני בברייתא מצה יכול מצה ת"ל תהיה הכתוב קבעה חובה משמע דבגופה נמי אי לא כתיב תהיה הוה אמינא מצה ועוד דמצה במחבת ומאפה למה לי דבמצה תהיה דמחבת סגי ורמאה לפרש לשום דרשא לריכי ואע"ג דכתיב במחבת מצה תהיה יליפינן בכל המנחות מזאת תורת דכל היכא דאיכא מצה במצה איכא נמי עיכובא: **אי שיאור דרבי מאיר לר' יהודה מצה מעלייתא.** דבפרק אלו עוברין (פסחים דף מח:) קתני רבי יהודה [ז]שיאור דפטור בקרני חגבים וסידוק דחייב כרת שנתערבו סדקיו זה בזה אבל פחות מכן שרי כגון שהכסיפו פניו ורבנן פליגי עליה דהיינו רבי מאיר כדמוכח בגמרא ומפרשינן איזהו שיאור כל שהכסיפו פניו וא"ת שיאור דאיכא מצה ולא עובדין (שם מג.) תניא שיאור ישרף ונותנו לפני כלבו ומפרש ונותנו לפני כלבו דר"מ לרבי יהודה משמע אבל באכילה אסור ויש לומר דמדרבנן בעלמא הוא דאסור ומדשרי ליה לכלבו ש"מ מצה מעלייתא היא: **אלא דרבי מאיר לרבי מאיר מדלקי עליה חמץ הוא[ח].** כי האי גוונא דייקינן בפרק קמא דחולין (דף כג:) גבי הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה והביא שיאור מהו וקאמר שיאור דמאן אי דר"מ לר' מאיר מדלקי עליה חמץ הוא ותימה על הכא והתם דילמא שאני גבי פסח דמרבינן ליה מדכתיב (שמות יב) [ח] כל מחמצת ומהתם לא יליפינן דהא לענין פסח נמי לא חשיב חמץ גמור להתחייב כרת ואדרבה גילף מחמץ גמור ומיהו בהכיא דחולין יש לפרש לענין מצה דתודה קאמרינן דילפא מפסח ולא יצא בו ידי מצה דתודה אבל בשמעתין ליכא לשנויי הכי ושמא יש שום ייתור בתודה ובמנחות דחמץ נוקשה חשוב חמץ גבייהו ולקמן (דף נד.) פליגי רבי חגיגא בן גמליאל ורבנן במחמיצין בתפוחים וקרי ליה חמץ נוקשה ולמאי דבעי לאוקומי האי דתפוח שריסקו כרבי חגיגא בן גמליאל פי' תפוח של תרומה שנתנו בעיסה ותימלה היה יכול לומר לרבנן חשיב ליה מצה ושרי אבל במסקנא דקאמרי לרבנן דהוי נוקשה ואפ"ה א"ר חגיגא בן גמליאל דמחמיצין [ח]פליגי בהכי אי חשיב חמץ נוקשה כחמץ גמור לענין

**ר' יוסי אומר אם לא הקריב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח הרי זו מצוה לאכלה